

Socialnämnden

24 april 2019

Remissvar avseende slopad straffrabatt för unga myndiga (SOU 2018:85)

Dnr 00037/2019

Sammanfattning

Socialnämnden ska yttra sig över betänkandet slopad straffrabatt för unga myndiga (SOU 2018:85). Socialnämnden är i huvudsak positiv till utredarens förslag och välkomnar en lagändring. Socialnämnden vill dock lyfta fram betydelsen av brottsförebyggande åtgärder för ungdomar som begår brott samt vikten av att det finns insatser i samband med att påföljden eller vården avslutas. Tyngdpunkten i arbetet med att lyckas minska brottsligheten hos unga vuxna bör därför vara att förebygga och avbryta en kriminell livsstil redan innan 18 års ålder.

I ärendet finns följande handlingar

- Tjänsteskrivelse
- Remiss

Förslag till beslut

Jag instämmer i förvaltningens bedömning.

Ordförandens förslag till socialnämnden är

att godkänna skrivelsen som yttrande till Justitiedepartementet.

Eleonora Johansson (M)
Ordförande

Beslutet ska skickas till

Justitiedepartementet

Socialnämnden

24 april 2019

Remissvar avseende slopad straffrabatt för unga myndiga (SOU 2018:85)

Dnr 00037/2019

Sammanfattning

Socialnämnden ska yttra sig över betänkandet Slopad straffrabatt för unga myndiga (SOU 2018:85).

Betänkandet Slopad straffrabatt för unga myndiga innehåller förslag som innebär att lagöverträdare i åldern 18-20 år ska behandlas som andra myndiga lagöverträdare. De föreslagna ändringarna innebär bland annat att den så kallade ungdomsreduktionen, som idag gäller för lagöverträdare under 21 år, framöver ska gälla för den som begått brott innan han eller hon fyllt 18 år. Även påföljden ungdomsvård och ungdomstjänst samt bestämmelserna lagen om unga lagöverträdare (LUL) ändras till att gälla den som begått brott innan 18 års ålder.

I fråga om lagöverträdare i åldern 15-17 år har utredarens uppdrag varit att presentera och överväga olika modeller för straffmätning samt bedöma om det finns behov av förändring. I utredningen diskuteras fyra olika alternativ (se avsnitt 8.3.1 för illustration):

1. Nuvarande reglering ska fortsätta gälla och tillämpas på samma sätt som idag. Det innebär en tröskeeffekt vid 18 års ålder i och med att ungdomsreduktionen för 18-åriga lagöverträdare ska upphöra.
2. Den nuvarande ungdomsreduktionen för 15-åriga lagöverträdare ska fortsätta gälla men reduktionen ska avta i snabbare takt än idag för att gå mot noll vid 18 års ålder. En tröskeeffekt kan då undvikas men samtidigt kräver modellen strängare påföljder för 15-17-åriga lagöverträdare utan att det finns några andra skäl än att motverka en tröskeeffekt.
3. Ungdomar i åldern 15-17 år tar över den plats i systemet som 18-20-åriga lagöverträdare har idag. Tröskeeffekten vid 18 år elimineras men samtidigt blir tröskeln vid 15 år ålder större än idag och liksom alternativ 2 kräver alternativ 3 strängare påföljder utan att det finns några andra skäl än att motverka en tröskeeffekt.
4. En viss tröskeeffekt tillåts vid 18 års ålder och det medför att reduktionen i åldern 15-17 år inte behöver avta lika hastigt som med alternativ 2. Även denna modell kräver skärpta påföljder för 15-17-åriga lagöverträdare utan att det finns andra skäl än att tröskeeffekten motverkas.

Utredarens slutsats är att det inte finns tillräckliga skäl för att genomföra några förändringar i fråga om straffmätning för unga lagöverträdare i åldersgruppen 15-17 år och föreslår därför alternativ 1.

Beredning

Justitiedepartementet har översänt betänkandet för socialnämndens yttrande. I beredningen har sektionschef Angelina Pavlova med KRIM-teamet och förvaltningsjurist Jessica Randevik deltagit.

I ärendet finns följande handlingar

- Remiss med betänkande Slopod straffrabatt för unga myndiga (SOU 2018:85)

Förslag till beslut

Socialförvaltningens förslag till socialnämnden är

att godkänna skrivelsen som yttrande till Justitiedepartementet

Socialnämndens yttrande

Utgångspunkter

Socialnämnden har begränsat sitt yttrande till att enbart ta upp de frågor som bedöms relevanta för socialnämndens arbete med unga lagöverträdare.

I Helsingborgs stad finns ett särskilt team på socialförvaltningen som arbetar med barn och unga i ålder 10-20 år som begår brott eller är misstänkta för brott samt ungdomar som befinner sig i riskzonen för kriminalitet och missbruk. Handläggare i KRIM-teamet arbetar nära polis och åklagare och närvarar vid polisförhör, ansvarar för ungdomstjänst och del av ungdomsvård, medling samt yttranden enligt Lagen om unga lagöverträdare. KRIM-teamets erfarenheter och specialkunskaper gällande kriminella ungdomar har används som utgångspunkt vid socialnämndens bedömningar.

Sammanfattning

Socialnämnden är i huvudsak positiv till utredarens förslag och välkomnar en lagändring. Socialnämnden vill dock lyfta fram betydelsen av brottsförebyggande åtgärder för ungdomar som begår brott samt vikten av att det finns insatser i samband med att påföljden eller vården avslutas. Tyngdpunkten i arbetet med att lyckas minska brottsligheten hos unga vuxna bör därför vara att förebygga och avbryta en kriminell livsstil redan innan 18 års ålder.

Val av påföljd för lagöverträdare i åldern 18–20 år

Åldersgränsen för unga lagöverträdare är idag samstämmigt 21 år i brottsbalken (BrB), LUL och LVU. Den föreslagna förändringen innebär att åldersgränsen framöver kommer vara 18 år i BrB och LUL men oförändrat 21 år i LVU. Socialnämnden gör bedömningen att detta kommer innebära svårigheter vid tillämpningen av 3 § LVU, främst vad avser rekvisitet brottslig verksamhet.

Idag kan den som begått brott och är under 20 år dömas till ungdomsvård om han eller hon har ett särskilt behov av vård eller annan åtgärd enligt socialtjänstlagen eller LVU. Vården ska syfta till att motverka att den unge utvecklas ogynnsamt och i dessa ärenden upprättas en vårdplan eller ungdomskontrakt med åtgärder av socialnämnden som bifogas domen. Det sker en samverkan mellan BrB och LVU genom att rätten gör en bedömning av om den planerade eller redan pågående vården med stöd av LVU kan anses vara tillräckligt ingripande med hänsyn till brottslighetens straffvärde och art samt den unges tidigare brottslighet. Med de nya ändringarna i BrB ska rätten inte längre ta hänsyn till socialnämndens åtgärder och eventuell vård med stöd av LVU om lagöverträdaren är över 18 år och en person mellan 18 och 21 år kan inte heller längre dömas till ungdomsvård av rätten. Utredningen behandlar frågan hur detta

kommer påverka den fortsatta tillämpningen av BrB regler men det saknas en tydlig redogörelse över hur lagändringen i både BrB och LUL kommer påverka tillämpningen av LVU.

Eftersom det inte föreslås någon följdändring i LVU kommer socialnämnden ha ett oförändrat ansvar att hos förvaltningsrätten ansöka om vård med stöd av 3 § LVU för personer mellan 18 och 20 år som på grund av brottslig verksamhet har ett behov av vård. Idag delas ansvaret för personer mellan 18 och 20 år mellan socialtjänst och kriminalvård men vården ska ske med stöd av LVU om vård inom socialtjänsten med hänsyn till den unges behov och personliga förhållanden i övrigt är lämpligare än annan vård. Syftet med socialnämndens ansvar enligt LVU är att kriminalvårdspåföljder ska kunna undvikas. Socialnämnden anser att det behövs ett förtydligande av vad detta ansvar innebär och ser det som problematiskt om detta ansvar kvarstår oförändrat.

För att de båda lagstiftningarna ska harmoniera ser socialnämnden ett behov av att rekvisiten samt åldersgränsen i 3 § LVU ses över, alternativt att det sker ett förtydligande av när vård med stöd av 3 § LVU på grund av brottslig verksamhet är tillämplig för personer i åldern 18-20 år.

Socialnämnden instämmer i utredarens bedömning att strängare påföljder för lagöverträdare i åldern 18-20 år kommer innebära en ökad tillämpning av häktning, anhållande och andra processuella tvångsmedel.

Val av påföljd för lagöverträdare i åldern 15-17 år

Utredningen förordar i första hand alternativ 1 och i andra hand alternativ 4 för unga lagöverträdare i åldern 15-17 år. Socialnämnden anser att alternativ 4 är mest lämpligt av de olika modeller som övervägts.

När ungdomar i åldern 15-17 år begår brott är det i första hand socialtjänsten som är ansvarig för att vidta åtgärder för att förhindra återfall i brott. Det är vanligt att ungdomar som begår brott innan de fyllt år 18 har ett särskilt behov av vård och de åtgärder som kan komma ifråga är därför bland annat vård med stöd av LVU eller socialtjänstlagen, ungdomsvård och/eller ungdomstjänst. Socialtjänstens arbete utgår från den unges vårdbehov och syftet med vården är att motverka en negativ utveckling hos den unge. Utifrån detta perspektiv anser socialnämnden att en repressionshöjning, innebärande längre vårdtid, inte enbart kan ses som negativt för den unges utveckling. Utredningens bedömning är att det bör undvikas en repressionshöjning för lagöverträdare i åldern 15-17 år men socialnämnden vill framföra att längre tids ungdomsvård eller åtgärder med stöd av LVU eller socialtjänstlagen också kan innebära bättre förutsättningar för ett positivt resultat vid vårdtidens slut eftersom syftet med socialtjänstens arbete är att motverka en negativ utveckling hos den unge.

Med hänsyn till att straffrabatten slopas från 18 års ålder anser också socialnämnden att arbetet att motverka en kriminell livsstil och en negativ utveckling redan i unga år blir ännu viktigare än idag. Socialtjänsten kommer framöver inte ha möjlighet att arbeta med unga vuxna i åldern 18-21 år och det förebyggande arbetet, stöd och åtgärder behöver därför intensifieras för att med ett förebyggande arbete i möjligaste mån undvika lagföring från myndighetsåldern.

Socialnämndens gör bedömningen att en repressionshöjning för ungdomar 15-17 år kommer innebära ökade kostnader för kommuner.

Dinah Åbinger
Socialdirektör

Gunilla Christiansson
Kvalitetschef
Kvalitetsenheten

Beslutet ska skickas till
Justitiedepartementet